

ایکڼی محبوسه

هفتۀ مَصاحِبَه سَی

ایکي تلهک

پو مبارک ټولګه، داتما پانځې ملتاردن پووک
 ضرورل کلسدو. بر زمان، ملکتهزده کی انکلیز
 تشکیلاتی باشلرنده «فیچ موريس» اولدینی حالده،
 مصر پروپاغاندار یارلار، تلهکلی برجریاک حصوله
 کلهسه چالیشیرلری: پو فلاکتلی جریان «قاره
 تلهک» نامی وره یله جکمز ارتجاع حرکتیدی.
 شیدیدی روسیه ده دوغان باشقه بر جریان -
 که تلهکه جه اولنه کندن آشانی دکلدور- شرق و شمال ده کی
 تورک قاره شلرمن ایچون، دماها پو کوندن قوروقچ
 برلاکت اولدینی کی یاربش تورکیا ایچون ده پووک برلا
 اوله جقدر، پو ایکڼی جریان ده «قزیل تلهک»
 نامی وره یله جکمز «پولشه وویکی» ذهنیتیدر، حسین
 جاهد بکک، مطبوعات قورغهر سننده ایراد ایتدیکي
 نقطه ده پوون مطبوعات «فکر ارتجاعی» ینه قارش
 اتحاد دعوت اچمی نام زماننده پوکلان ملی بر
 نادر. اوت، پووک، کرک شالان کان «قزیل
 تلهک» به قارش، کرک «فیچ موريس» که
 ملکتهزده هنوز پاشایان روحانی طرفدن هرکون
 اولسون، ملیتی اولسون- پوون تجدد جیار صمیمی
 بر صورتده برلشمه ایدیلر. چونکه، بر طرفدن
 «قاره تلهک» تنظیمان اولکی حیاته دوعه ی
 ایستارکن، دیکر جهنم «قزیل تلهک» «مدنیت»
 و «حرث» ناملرینه هر نه وارسه هینسی بیقمه
 اغراشیور. تنظیمانچیلر ملیتچیلر آراسنده بعض
 اجتهدارجه اساسلر قارار پوولونه ییلیر. فقط، شپه سز،
 یایکی جریان، قاره وقزیل تلهکلر قارشینده
 عینی ذهنیت ماهیتده قایلر.
 «قزیل تلهک» نک تصریحی ایکڼی بر مقاله به بیرافرق،
 بوراده یالکز «قاره تلهک» دن بحث ایدجکم.
 «قاره تلهک» نک که اساسی غایه سی، عیجانه اوله ییلیر؟
 شپه سز، تنظیمات نفدر فائده کی یکیلک و جوده کترشمه
 هینسی لفو ایدهرک یکیدن قرون وسطایه دونک!
 اوله، خلق یکیدن «دعیت» نامی اعاده ایدهرک،
 وطنداشاق حقوقی یالکز «بندکان» ه حصر ایتک.
 کولباری یکیدن «دیرک» و «مأوریتلری «آرپهلق»

ماهیته صوقارق پونلری قبولالان بندکندن منعی
 بر زادکان منعی میدهانه کتیرمک.
 ثانیاً، ولایتلری اسکی ایالتاره قلب ایدهرک اولارزه
 «دستور مکرم» ماهیتده وزیر رتبه سنده دوللو
 پاشا حضرتلری والیرلر کوندرمک، یعنی ملکشی
 یازیل قانونلر برینه جانلی دستورلره اداره ایتک.
 ثالثاً، ملکتن حقوقی حکمدار مقامن قدسیتی بهانه
 سله سرایه نقل ایدهرک، اسکر زمارنده اولدینی کی ملکتن
 «سیاست عالی» سی اندرون خدمه سنه تدویم ایتک.
 رابعاً، «ملت اوروددن عبارتدر» ادعایله، اورودوی
 اسکی یکچیری و سبایه اوچاقلری حاله افراغ ایدهرک
 تنظیماتک روحی اولان نظام جدیدی اورته دن قالدیرمک.
 خلاصه، عدلیه تشکیلاتی الفا ایدهرک تنظیمان
 اولکی دوزانلر عکملری اعاده ایتک.
 سادساً، دارالفنونی الفا ایدهرک اولک برینه
 قدیم اندرون مکتبیه زادکان علمانک آربه نی چکنده
 اولان- انحطاط دورنده کی- پایله مدرسه لری اقامه ایتک.
 «سابه» تنظیمانن صورکا (شناسی- کال)
 و (ثروت فنون) مکتبیلرله نورجیکلیک حصوله
 کتیردیک یکی ادبیاتلری بیرافرق، قدیم غزل
 و قصیده وویسی- ترکیبی اثری احیایه چالیشیق.
 عینی حرکتی تیاتر ویده تطبیق ایدهرک عصری تیاترو
 برینه اورته اوپونله قاره کوزی اوپاندیرمق.
 خلاصه، عصری البسه لرمی صوبوق یکیدن
 شالوار وقاقوق کیمک، پو کونکی صمیمی پووا
 سعادتی برینه عینک ملقا عشقی اقامه ایدهرک عنعنه
 جیکلک حدالفا بهمنه قدر واصل اولوق.

پو سایدیمز غایله «قاره تلهک» نک ماهیتی
 عالیله ایلوده کترشمه. فقط، پو قدر قوروقچ وقاره
 فکرلری یکیسینه دن و تیزیمه دن ناصل صیرالایلیز؟
 پو غایلردن هر بریمی آیری آیری تفصیلاً ده مالک!
 مثلا، ایالتک دوللو مالی پاشایی، یزم تنظیمان
 اولکی ایلوده بکزمه منی! اوچکنه او وقتلر
 بیه، دولنک منظم قانوناملری وادی که اولرک
 خارجه چیچمالمازیدی. «قاره تلهک» دماها ایلی به
 کیدهرک، پو دستور مکرم کلیم ساسیلر زماننده کی
 (میزبانان)، کاپیار دوروندی (ساتراپلر) کیم
 فوق القانون اولسنده ایستیور. آرق، قانون اولایه یج،
 خلق و ملت اولایه یج، مشروطیت و حریت اولایه یج،
 بر بندکان- زادکان منعی ملکتهد کیف مایشاء
 حکمران اوله یج! بویه بر زمانده صدر اعظم باخود

والی اولدینی کیم ایستمن! فقط، پو کونک ملت
 مجلسک، مطبوعاتک، خلقت قوترولی آلتنده پو
 وظیفه لری کیم قبول ایدر؟ بر ملتی، قولا ی اداره
 ایدهمیلک ایچون، اونی اولادین بر جهات ایچنه
 صوقالی! اوزمان، بافیکز اداره سی بقدر قولا ی
 اوله جقدر، بم پواندیشه لری، واهمه مک دغورودینی
 اصلمز خیالار صورتده تفسیر ایدلر پوولونه ییلیر. فقط،
 برنده پوکیلری ماهیجیلرک نشریاتی کورمه مکله ایتام
 ایدرم. بر ملکتن متفکرلری، تلهکی تا پاشا لافننده کوردرک
 اوکا قارشى مجاهده به حاضر لای ایدر. بر ایستارتنی،
 ایستارتنی اولم، پوولنی و ملی لکه قارشینده
 لایقید قایلر، باخود عمادله ایچون برلشمه مک
 وظیفه منری ایضا اتمش اولور.
 پووک، «ملتز دارالفنون» حاضر لافناده
 دییه اورته به ارماد آتارلر، یاربش ملکتن
 مشروطیتنه اهمیت دکلدور. «دیجکی شپه سز»
 چونکه، دارالفنون، عدلیه تشکیلاتی، ولایات
 قاقوق، مشروطیت برینه باغی اولن شیرلور.
 پودورت مؤسسه دن اوچی ایستهمن، مطلقاً
 دردنجیسنده ایستهمن. هیچ، تنظیمانن اولکی
 حیاته دوعه ی آرزو ایدن بر قفا، مشروطیت،
 ملیته، خقیقله عمل ایدهمیلیر؟

قاره تلهکه ایل قزیل تلهکه، استقامتلی
 معکوس اولدینی حالده، ایکی اساسده مشترکدرلر:
 پونلردن بریمی عوامچیلرک یاقیق، ایکینجیسی
 دارالفنونى الفا ایتک! بناء علیه، روسیه ده کی
 پولش ویکلیک روس دارالفنونى لغو ایتدیکي کی
 بزده کی قاره قوتده بریمکی عمو ایتک ایستور.
 دارالفنون مشروطیتک، اختصاصک، عمل تلیدر.
 مشروطیت ییقیق ایچون، اولادارالفنونى اولدیرمق
 ایتاب ایدر. دارالفنونک مدرسه لری آراسنده،
 بالخاصه ملی حرکت تحرییه مشغول اولان، ادبیات
 مدرسه سیدر. او حالده اک پووک مجوی پورابه
 چورمک لازم! اوچکنه قاره تلهکه، حریت کی
 ملیته ده ایستهمن. چونکه بندکان منعتدن منعی بر زادکان
 طبقه سی یاراعه، مشروطیت کی ملیت ده مانع! فقط قاره تلهکه
 یالکزر بریشی دوشونور، شالان کلکه اولان قزیل
 تلهکه، کندینسک که اساسی مفکوره سی اولان آزادگانلی،
 حق پوروزو افق فریزر براکت چالیشیور. جناب حق مبارک
 ملکتنی بر تلهکلرک ایکسندنده اسیرکسین!

ضیا کرک آب